

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyedi oldal ... kor. 8.

fél oldal ... kor. 16.— | nyolcad oldal ... kor. 4.

A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A magyar kath. tanítók II. orsz. (ünnepi) kongresszusának részletes tárgysorozata.

Augusztus 13.

1. D. u. 6 órákor előértekezlet a Szent-István-Társulat dísztermében (VIII. Szentkirályi-u. 28. I. emelet).

2. Ismerkedési vacsora 8 órákor a «Császár-fürdőben».

Augusztus 14.

I.

1. 9 órákor ünnepi «Te Deum» szentmisevel az egyetemi templomban. Mondja báró Hornig Károly, veszprémi püspök úr ó nagyméltósága, a kongresszus védőnöke.

2. 10 órákor díszgyűlés a Szent-István-Társulat dísztermében.

a) Elnöki megnyitó báró Hornig Károly védnök úr ó nagyméltóságától.

b) Ünnepi hódoló fölrítat XIII. Leo pápa Ó Szentségéhez és apostoli királyunk Ó Felségéhez.

c) A pápai himnusz eléneklése.

d) Ünnepi óda elszavalása.

e) A katolikus népoktatásügy történetének áttekintése. Értekezés. Ember Károly, a bizottság világi elnökétől.

f) Az országos bizottságtól a katolikus tanítóképzés és a tanító nyugdíjtörvény tárgyában az 1899. évi augusztusi közgyűlésen hozott határozatoknak proklamálása és a kongresszus által való elfogadása.

g) A kongresszus bezárása. Steinberger Ferencz, a bizottság egyházi elnökétől.

h) A Szózat eléneklése.

II.

1. A nemzetközi tanszerkiállítás és az Akadémia képtárának megtekintése a magyar tud. Akadémia épületében.

2. Megtekintése az új országház épületének.

III.

1. Két órákor ebéd a Margitszigeten. (A teríték ára, ital nélkül 3 korona.)

2. Kirándulás Promontorra az Eskü-térről induló hajóval. Megtekintése az ottani pezsgőgyáraknak.

Augusztus 15.

1. Reggel 6 óra 15 perczkor indulás Esztergomba a nyugati pályaudvarról.

2. 8 órákor megérkezés Esztergomba, hol az esztergomi rendező-bizottság ünnepélyesen fogadja a kongresszus tagjait.

3. Fölvonulás a magyarországi kath. tanítók fogadalmi zászlója alatt a «Széchenyi-térre».

4. 9 órákor főistentiszelet a bazilikában. Tartja fém. és főt. Vaszary Kolos bibornok, hercegprimás és érsek úr.

A «Te Deum» alatt a város összes harangjai szólanak.

Mise után szentbeszéd. Mondja méltóságos és főt. dr. Rimély Károly püspök úr.

A főistentiszelet alatt a bazilika előtti téren sátor alatt mise. Utána magyar beszéd.

5. A bazilika nevezetességeinek megtekintése:

a) a Szent-István kápolna.

b) a bazilika és a sírbolt.

c) a bazilika kincstára.

6. A kongresszus díszküldöttségének tisztelgése fém. Vaszary Kolos bibornok, hercegprimás és érsek úrnál.

7. 1 órákor díszebéd.

8. Ünnepély a «Primási kert»-ben.

a) Beszéd a nap jelentőségéről. Tartja: dr. Csajka Ernő, theologiai tanár.

b) A «Szózat» eléneklése.

9. Uzsonna.

10. 1/25 órákor indulás Budapestre a Bécsi hajóval.

Budapesten, 1900 augusztus 4-én.

A rendező-bizottság.

Jegyzet. A jelvények az előértekezleten és a nagygyűlés előtt szétosztatnak.

Nagyboldogasszony napján.

(A II. országos kath. tanügyi kongresszus.)

Mária országának erdős hátain, virányos völgyein és délibabos román az imbolygva szárnyra kelt harangok bönghését mindinkább erősödő visszhangban verik vissza a Kárpátok berezen, hogy telve legyen a katolizizmus lényé a magyar nemzet államalakulásának, művelődésének, fejlődésének leheben, mely a mai napon tartja a nemzeti ige megtestesülésének kilencszázados évfordulóját.

Üdvözöllek drága nap, történeti jelentőségét megbecsülhetlen kincsestára a magyar nemzetnek! Mert míg napod emléke a világegyházban Máriának mennybemenetelét és fölvételét ünnepli, a magyar e szent eseményével párhuzamban nemzetének a Krisztus egyházába való fölvételét és megdicsőülését.

Hol a magyar, ha István a szent, a bölcs, a látnok király jobbja meg nem ragadja a keresztet, hogy megmentse a harsz és értelm erőtel duzzadó nemzetet, mely ep úgy, mint más pogány nép, az enyészet leheletét hordja magán, míg a kereszt lábaihoz nem omlik?! . . . Elvesztett volna: el ez a nép, melyet a Gondviselő oly magasra kiemelt, mikor a pogány Vajkban a keresztény István fejedelemséggel ajándékozta meg.

És ettől a pillanattól fogva mindjobban kibontakozik nemcsak nemzeti, hanem világörténeti rendeltetése is, mely nem engedi sem a Mohi pusztán, sem Mohácsnál, sem Nándorfehérvárnál, sem ős Budaváramnál munkakeptelen rokkantta, annál kevesebb szabadságotól, függetlenségétől megfosztott hábereséve tenni ellenének.

Ime, a katolizizmus, mint egy új és állandó életet adó tényező a Gondviselő jobbjaiban.

A fölvételt követi a keresztény állam szimbólumában a megszentelt koronával való felavatás s így lesz a magyar állam nemzeti királysággá, melynek gyújtópontját az apostoli kereszt kepezi, alában a joggal, a mely nélkül nincs igazság, nincs boldogító élet.

Majd jó a följajlás, mikor az aggastyán király terdre borul a közbenjárás kegyelért oly sokszor fölkeresett boldogságos Szűz előtt, hogy vegye népét anyai pártfogása alá, könnyörögvén érte, ha veszek önök.

Ez a magyar nemzet alapjának triológiája, a mi ezentúl jön, az ezernyi megpróbáltatás e század hatarkövég, melyben a magyar minden ellemmel szemben nemcsak győzelmesen került ki, hanem mint számottevő néplaj, Európának nép-saládjai között a nyugati művelődés zászlóvivői köze küzdötte föl magát s ott áll, hol bármelyik állam a nyugati keresztény államai között, melyek tén századokkal előztek meg őt.

Mind ezt beteges érzélgőségtől ment büszke önértéssel mondhatjuk mi kath. népnevelők, hogy a győzelem e nagy munkájában mi is kivettük

részünket. Kivettük pedig akként, hogy úgy elődeink, mint mi magunk nevelészetű és oktatási elveink irányítójaul a triológiát tartottuk szem előtt.

Az Isten, király és haza tetséges eszmeje kath. magyar neptanító lelkeletéből soha ki nem költözhetik, s innen van az az erő, mely munkásságát minden téren átjárja.

E munkásságában elősegíti őt egyházának alapvető tana, a nemzeti hagyományoknak tiszteletben tartása; nagyjai iránt viseltető kegyelet-érzete s magyar katolikus népnevelői múltjának teljes öntudata.

Ezzel az öntudattal jó össze a testület, hogy míg egyrésztől kegyelettel adózzék, másrésztől jövő munkásságának alapelveit manifesztálja.

Nagy időket élünk s e nagy idők mozgalmáiban mélyreható kötelezettségeink vannak. És hogy a magyar kath. neptanítói kar e kötelezettségeknek meg fog felelni, zalogát adja a Budapesten tartandó országos közgyűlésen és ős Esztergom város falai között, hol diéséretet és hálát zeng Istenének a kilencszázados át vett jótéteményekért és áldásért esd mindenkorra a magyar nemzetre, fölönt királyára s bölcs vezetőire és a magyar kath. egyház apostolaira, a magyar főpapokra.

Imádságos áhitattal teljek meg szívünk a nagy napon s mint ősünk, úgy mi magunk is Mária gyermekeinek vallván magunkat, szólítsuk meg őt, mondván:

«Amnyi esapás után, ezer veszek között
Melyekkel szép hazánk halálra küzködött:
Te voltál s Te vagy legerősebb védőfalunk
Legy a jövőben is jó reményesillagunk —»

Ezek után szívünk mélyéből üdvözöljük a magyar kath. tanítói kar II-ik országos kongresszusát. Bertalan Vincze.

A jubileum és a tanítók.*

Az emberi eszméknek, az emberi mozgalmaknak működő erejét látjuk napjainkban az idők tengerének felszínén erősen hullámszani. Ugyan miért? Mi okozza ezt?

Mindnyájunk előtt tudva van az ok: és ha a felelet helyett az 1900 és 900 évek számaát említem, az felelik Önök: Ugy van. A századok e számai hozták és csaknem forrongásban tartják az emberi eszmék és eszelekvések működését a jelen esztendők tengerén.

Mert úgy van, hogy a folyó 1900-ik évben, mint jubileumi szent-évben, mint a 19-ik század utolsó évében a ker. kath. hívek és velük mi is, mint testvérek az Úrban, ünnepélyesen a Üdvözítő Úr Jézus Krisztusnak, a világ Megváltó Istenének, az isteni Szívnek ez egész évben hálátat

* A nohrad-romhányi kath. tanító-egyesületi gyűlésen mondott elmöki megnyitó-beszéd. (Tartotta Kammerer Ferencz esp. pléb. egyh. elnök. Rétságon, 1900. május 29-én.)

adnak, a minden jók kegyes adójának mindazon kegyelemért és megszámlálhatatlan jótéteményért, a melyekben az üdv anyaszentegyházat és anyaszentegyházunkat 19. századon át részesíteni méltóztatott. A ker. világnak ezen hálás nyilatkozata a római zarándoklatokban igazán megható és dicső forrongása az idők tengerének, a szívek erdeimének.

Mi magyarok ezen 1900-ik évben, ezenfölül különösen hódolunk és szívből halát mondunk az Úr Jézus Krisztusnak azon kegyelemért, hogy nemzetünket 900 év előtt első szent királyunk apostoli fíradozása folytán az egyedül üdvözítő rom. ker. kath. anyaszentegyház kebelébe vezette, abba fölvenni, a bold. Szűz Mária oltalma alá s pártfogásába helyezni és így ideig és örökké boldogítani kegyeskedett a szent hit és isteni szeretet áldásai által. Mily szép, megható és dicső nyilatkozata lesz ennek ez év aug. hó 15-én Esztergomban a keresztény Magyarország születés helyén tartandó ünnepeken.

Legyen mindezekért az örökkévalóság halhatatlan és láthatatlan Királyának, az egyedül való Istennek hálaadás, tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké. Legyen örök hála Jézus Krisztusnak, mert ő mint Istenember él az anyaszentegyházban, Krisztus győzedelmeskedik, uralkodik és parancsol manap és mindörökké. Legyen örök hála magyar hazánk égi Királynőjének, bold. Szűz Máriának és sz. István apostoli királyunknak. A ti szellemetek uralkodjék édes magyar hazánk egén: a ti védő karotok tartsa meg kedves hazánkat testi és lelki boldogságot sugárzó és hirtő erejében.

19. század a ker. kath. anyaszentegyházban, 900 esztendő a ker. Magyarországon, ki az, ki e számok hallatára e századok mesgyéjén ne érezne magában azt a szellemi erőt, mely őt e számok határkövénel megállásra kényszeríti?

E számok fölött gondolkodva, szemem előtt azt a jelenetet látom megújulni, melyet a Szentírásban olvashatunk, mikor az Isten Jeremiást, mint gyöngye gyermeket profétává tette és így szólt hozzá: «Jeremiás mit látsz?» Ez felelte: «Vigyázó vesszőt látok.» Erre mondá az Úr, az Isten: «Jól láttad, mert vigyázok az igémre és beteljesítem azt!»

Nos, mit látunk 19. százados anyaszentegyházunk és a 900 esztendő magyar hazánk egén? Tündöklve látjuk teljesedni Isten igéjét: «A pokol kapui sem vesznek rajta erőt.» Pedig 19. század ahánnyire és mennyien törtek és törnek veszedelmére anyaszentegyházunknak, nincs ki tagadhatná, valamint azt sem, hogy mindez ideig teljesedett az isteni íge: «Nec portae inferi...» Bizonyára isteni lelek sugalta az emberi nyelvről azt a jóslatot, melyet Gamaliel zsidó főtanító, a rom. kath. anyaszentegyházat még magában megsemmisíteni akaró zsinagoga tanácsülésében mondott: «Hagyjátok, — ha embertől van, magától elvész, ha Istentől, hasztalan az ellene való törekvés.» Ez is azt bizonyítja, hogy Isten

vigyáz az ő alkotására és művere és fíntartja azt.

Igy van ez a 900 esztendő magyar hazánkkal is. Nem magam gondolatával támogatom ezt. Fölhozom országunk hercegprímásának a Szent István-Társulatunk ez évi közgyűlésében tett előadását, melyben megemlékezve a 900 éves Magyarországról is, mesteri kézzel hivatkozott hazánk legnagyobb történetírójának, Katonának eme szavaira: «Két világhíres fejedelme volt a magyarnak, Attila és szent István. De amit Attila szerzett, az meg nem maradhatott; amit István kezdett az mindeddig fíntáll. Csodálatos dolog. Attilának mind népe, mind ereje, mind fegyvere és győzelme nagyobb volt; Istvánnak sem oly fegyvere, sem oly ereje, sem annyi népe, sem oly győzelme nem volt. Mi oka ennek? Attila Isten ostroma, István Krisztus apostola volt. Amaz a fegyver mulékony hatalmán, emez a hit megdönthetetlen szikláján épített.» Ezt mondta a nagy történetíró s ezzel bizonyította, hogy Isten virasztó szeme, az Isten ígéje, a szent hit volt az az erő mely édes magyar hazánkat 900 esztendőben fíntartotta. Mert a minő rajongással szerették, a minő odaadással szolgálták őseink a hazát, ép oly ragaszkodással viseltettek szent hitök iránt. Törvényeinket és közhasznú intézményeinket, művészetünket, tudományunkat, tehát iskoláinkat a vallás és hazaszeretet alkotta, a hit és honszeretet fejlesztette. Dicsőségünket az egyház és baza közös munkája szerezte, mert a keresztény hit hősei voltak egyúttal a hazaszeretet példányképei is.

Azt mondta hercegprímásunk: «A világtörténelem egy háborgó tenger, melynek vérrrel festett hullámain fölvaltva emelkednek, sülyednek vagy elmerülnek a nemzetek.» Minket is, magyarokat, ellenségeink, hibáink, bűneink többször elnyomtak, de vallásos buzgóságunk, hazaszeretetünk, ősi erényeink újból fölmagasztaltak. És jelen helyzetünk? A jelen időkről nem szükséges, hogy szóljunk, — mondá nagy bölcsen, — hisz mindnyájan látjuk állapotainkat. A mi földadatunk az, hogy türelemmel, szeretettel javítsuk korunkat. Mert bár a régi viszonyok megváltoztak, de egyházunk és hazánk iránti kötelességeink változatlanul maradtak, a melyek azelőtt voltak.

És itt fölvetni bátorkodom a kérdést: Mi a mi kötelességünk? Nem esalódom, amikor azt mondom: A mi kötelességünk az engedelmisség és munkásság!

Mert ismét föl kell tennem a kérdést: Mik vagyunk mi? Nem mások, mint fiai a ker. kath. anyaszentegyháznak, mint napszámosai a magyar hazának.

Nos, ha fiai vagyunk, úgy saját boldogulásunk kötelez az engedelmisségre a legjobb anyánk, a ker. kath. anyaszentegyház iránt: azon engedelmisségre, melynél fogva mindazt elhiszszük és megeselekeszük a mit tőlünk a jó anya kíván, annál is inkább, mert az Isten Fíának szava: «Aki az anyaszentegyházat nem hallgatja, az

rosszabb a pogánynál és — Isten lelkeinek sugallata mondja szent Agostónnak: — «A kinek nem anyja az egyház, annak Isten nem lehet atyja.» Engedelmisség hozta a világra az Üdvözítőt. Ime az Úr szolgálója, legyen nekem a te igéd szerint. Az engedelmisség hozta minden egyes embernek lelki békejét és üdvét.

És azután, ha mi a magyar hazának napszámosságai vagyunk, úgy esakis a munkásság lehet a mi kötelességünk. Tudjuk pedig, hogy a munka úgy lesz sikeres és gyümölcsöző, ha a napszámosságok jól dolgoznak. A gyermekek, ódes magyar hazánk a sokat ígérő gyümölcsfái a mi kezünk munkája után lehetnek jetermővé. Oh, hat végzünk az oktatás és nevelés erős munkáját a mi főtanítónk Jézus Krisztus szelleme és vezérletével, hogy boldog, hogy hatalmas, hogy állandó legyen a magyar haza. Hisz a bölcsesek és tapasztaltak mondása: «A kinek az ifjúság, az a jövő is.» Igen, olyan lesz jövője egyes embernek, egyes családnak, egyes nemzetnek, a milyenné a gyermek, az ifjúság neveltetik és oktattatik.

Mi ker, katolikusok vagyunk és mint ilyenek nem tehetjük, hogy minden hazánk állapotáról emlékezzünk, anyaszentegyházunk szelleméről megelégedjünk. Ezt tartva szem előtt, mondhatjuk: Vaksággal volna megverve az, aki azt hinné és vitatná, hogy Magyarországon minden tanult kath. ember, igazán katolikus, vagyis olyan, hogy reá a kath. egyház, mint vedőre és oltalmazóra avagy zászlóvivőjére minden körülmények között lehessen számítani. A szomorú tények bizonyítják azt, hogy sok ker, kath. tanult ember az egyház elveivel és tanításával homlok-egyenest ellenkező tanok szolgálatában sürög-forog a közéletnek minden szakában és irányában. Attól függ tehát minden, hogy milyen szellemű iskola oktatója neveli az ifjúságot. A kath. szellemű iskolák vallásos oktatása szűli azokat, akik magán kath. vallásukért élni halni készek lesznek. Mert erősen lesznek meggyőződve arról és azt körömszakadtáig is vedeni fogják, hogy a kath. egyháznak nincsenek elavult eszméi és tanai és hogy a 19-ik század eszméi a szabadság, egyenlőség, testvériség tulajdonképen az anyaszentegyházé, amelynek megalapítója a Betlehemben megtestesült Istenember adott létet és igaz értelmét azon eszméknek. Úgy van!

A rabszolgák milliói kiknek az egyház adta vissza a szabadságot, a társadalmi rendek, kik között az egyház döntötte le a választásokat: a beteges és nyomorultak, kiket az egyháznak önfeláldozó szeretetesei ápoltak; az üldözöttek, kik esakis az egyházban találtak menedéket; az özvegyek és árvák, kiket az egyház vigasztalt és nevelt, mind igazságot szolgáltattak és hirdetik, hogy a szabadságot, testvériséget és egyenlőséget a betlehemi Jézus egyháza nemcsak magasztalta, tanította, hanem kezdettől fogva gyakorolta.

Igen, az egyház szabadságot akar, de nem Istennel szemben, mert ha a szabadságnak nincs természetfölötti öre, az örültséggé fajul, mint a

század forradalmi tanusítják. Igen, a katolicizmus barátja az egyenlőségnek, de őrzí az isteni és természeti törvényeket s nem engedheti, hogy az egyenlőség nevében százados dolgokat ok nélkül lábba tiporjanak, mint a szocialisták és anarchisták akarják.

Elvitázhatlan tény, hogy a kor szelleme a szabadság és egyenlőség nevében az emberi akarat föltellen uralmát akarja érvényesíteni; míg az egyház mindig hangoztatja a természetfölötti törvényeket. Ezért üldözték és üldözik a 19 század folyamán oly sok helyen a katolicizmust. Ezért esukják be iskoláit, mert ott az tanítják, hogy a test törvényein kívül a léleknek is vannak törvényei és nemesak a polgári, de az isteni törvények is kötelező erővel bírnak.

Pedig esakis ez az igazság. A 18-ik század véres alkonya, a francia nagy forradalom, örök tanúsággal szolgál, hová súlyod a társadalom, ha azt, a mi az emberben örök és szent, megtagadják, ha az isteni főnséget lealacsonyítják.

A 20-ik század jövőjét ismernünk nem adatott ugyan, de az elvallástalanított és elállamosított iskolák tanai nyomán támadt veszedelmisszellemnyilatkozatok s a társadalom egén tornyosuló sötét felhők öva figyelmeztetnek s arra serkentek, hogy csak olyan iskolákat tartsunk föl, melyek a főtanító Jézus Krisztus tanainak igazai és szellemével egyeznek. 19 század kipróbálta ezt, az iskolatanítás szellemét, amely az emberiséget erkölesében s anyagi életében, hogy mennyivel előnyösebb állapotba hozta, azt a pogány kor szomorú története bizonyítja és hirdeti. Kilencszáz éves magyar hazánk igazai jeleséi is mind ezen iskolából kerültek ki. Ezen történeti bizonyítékok consequentiája kell hogy adják a mi ajkainkra, tisztelt gyülekezet, ezen nagy jelentőségű szavakat: Isten úgy segítjen minket, hogy ezen hazaföntartó szellemben akarunk lenni fáradhatlan napszámosságai a kilencszáz éves magyar hazánkunk és engedelmes gyermekei a 19 százados ker, kath. anyaszentegyházunk a 20-ik században is. Mi nem ábitozunk semmiféle új tanítási módszer után, mi az ősrégi kath. egyház kipróbált és jónak talált tanítási módszere mellett maradunk. Hisz a kath. egyháznak nincsenek s nem is lehetnek különféle, időről-időre változó rendszerei, hanem igenis van egy igazi rendszere, melynek alapját isteni Mesterünk tette le, ki változatlan, örökkévaló eszménykép, akihez minden jó paedagogus növendékeit vezetí és mivel mi jó paedagogusok akarunk lenni, tanoncainkat a 20-ik században is Jézus, a főtanító elé visszük, hogy a földi és mennyi életet áldásával árássza el és boldoggá nevelje.

Ezen főtanítónk, Jézus nevében a gyűlést megnyitottnak mondom, igen, megnyitottnak mondom, a honfűi szerető szívnek azon fölhívásával, hogy miként jelen gyűlésünkre Istentől szent lelkeinek segedelmét az ő szent templomában énekszóval kértük, úgy ezen kilencszázados ker, magyar hazánkra a magyarok szent Istenétől ezen második

szent es
val ker
lelkek
denel

Hazán
koz az
hogy az
életre v
Mulan
nek fö
fejleszt
jú a m
ból az
által ol
elerend
így ker
együtt
képzés
mely be
röl érde
tanítói
az egyet

Ezen
már oly
val, az
bizonyít

Ha a p
hosszútá
tando,
bizonyít
boosánu
azt a fi
kineveze
galati
így egé
kiványó
A tanít
talyanal
zobe, a
ket bőv
seges s

Ha p
embo
tott és
komoly
gal és t
mind a
új elhat
hogy a
voltáná
és neze
ményes
közöpis
is gyón
képzők
sem, ho
ket és
fejleszt
juk, ho

szent esernőjében, ez iskolában, szinte énekszóval körjük egy áldását, buzgó, tiszta s szerető lélekkel zengedezve: Isten áldd meg a magyart... jelenlése után a gyűlés többi tárgya következett.

Tanítók az egyetemen.

Hazánk tanügye újabb időben sok gondot okoz az intéző köröknek. A közmegegyezés az, hogy az iskola működése, belélete és annak az életre való kihatása a tanterveken fordul meg. Mivel ezek állapítják meg az anyagot, a melynek feldolgozásával az egyén, szellemi erőinek fejlesztése mellett, különféle ismeretek birtokába jut és miután ezek adják meg az irányt, a melyből az iskolát átható szellem alakul. Mindenki által elismert tény, hogy a jelenlegi tantervek az elrendő ezelt nem a legjobban biztosítják és így kerültek a revíziók napirendre és ezekkel együtt a polgári iskola és preparandiai tanárképzés is. Ez utóbbiak pedig oly kérdés is, a mely hemünket, népiskolai tanítókat, igen közelről érdekel. A kérdés az, vajjon a népiskolai tanítói oklevél lehet-e alap arra, hogy a tanítók az egyetemet látogathassák.

Ezen kérdésnek megoldása egyenlő azzal a már oly sokszor fölvetett óhajítás megvalósításával, hogy a népiskolai tanítói oklevél az *érettségi* bizonyítvánnyal egyenértékűnek ismertessek el.

Ha tehát a tanítóknak az egyetemre való becsatásának kérdésével foglalkozunk, kimutató, vajjon a tanítói oklevél és az érettségi bizonyítvánnyal igazolt *érettség*, (mert már becsatolást kérek, csak *érettnek* kell tartanunk azt a fiatal embert, a kit a magas kormány által kinevezett biztosok alatt működő képesítő-vizsgálati bizottság a *tanító* magasztos, fontos és így egész és minden tekintetben *érett* embert kívánó hivataira képesít) összeegyeztethető-e? A tanítójelöltek csakis a középiskola négy osztályának sikeres elvégzésével juthatnak a képzőbe, a hol négy éven át a már nyert ismereteket bővítik, a mellett, hogy a hivatásukhoz szükséges szakismereteket is tanulják.

Ha pedig tekintetbe vesszük azt, hogy a fiatal ember, ha egyszer már határozott pályát választott és arra magát véglegesen eltökélte, sokkal komolyabban, nagyobb lelkesedéssel, buzgósággal és több kitartással fogja tanulmányait végezni, mint a középiskolai tanuló, a kiből minden év új elhatározásokat szül: ha számot vetünk azzal, hogy a képző-intézeti tanítás a maga bensőbb voltánál, mert *tanítás* és *nevelés* által *tanításra* és *nevelésre* képesítene a föladata, bizony eredményesebb lehet, mint a nagyobbérszt túltömött középiskolában, a hol még a fegyelmi kényszer is gyöngébb, mint az internátusokkal egybekötött képzőkben; ha figyelmen kívül nem hagyjuk azt sem, hogy a pedagógiai tárgyak az értelmi erőt és a kedélyi életet mily nagy mértékben fejlesztik: akkor nyugodt lelkiismerettel állíthatjuk, hogy a képesített jelölt, ha fölül nem mulja,

áll azon a szellemi nyílvánított ifjú, Igen megnyugtató véle-
ményt adhatnának erről, a mint többekről tudom is, a tanképesítő vizsgálatok vezetői. És tegyük föl, hogy volna különbség, hát akkor, *ám tessék a képezdei tantervet oda revidálni, hogy a középiskola négy felső osztályának anyaga a képezdei tantervbe befoglaltassék* és mi bizvást reméljük, hogy a képezdei ifjúság ezt is elfogná bírni. De ne feledjük el azt sem, hogyha ily különbözet volna is, akkor ezt a jelöltek pedagógia ismeretei pótolják. Igen meggyőzően szólnak mellettünk a *tanító-önkéntesek* sikerei, a kikkel szemben szintén nagy volt a bizalmatlanság.

Ezek szerint tehát a képesítő-vizsgálat megfelelne az érettséginek, sőt tekintve a tanulás és tanítás végeredményét, a tudásnak, az ismereteknek megtartását és bővítését az *önálló tanulás, önképzés* által, erre a tanítók hivatásuknál fogva több bizonyítékot nyújtanak.

De nezzük csak a tanítók egyetemre való becsatásának kérdését a tanítói pálya szempontjából.

Általános a panasz, hogy nagy a tanító-hiány; és ez természetes, sőt emelkedni még csak ezután fog. Mert hisz, hogyan kívánhatjuk, hogy az ifjúság a tanítói pályát keresse, ha csak különös hivatásérzet nem viszi rá, a mi vajmi ritka, ha látja és tudja, hogy 12 évi iskolázás után 400—500 forint fizetés vár rá; hogy ennél teljes életén át maradni fog; hogy minden haladás-, továbbjutásról le kell mondania; képesítését, nyolcz évi tanulását még a polgári iskola hat osztályával sem helyezik egy sorba; (oh szegény magyar tanítóság, mily alacsony szellemi fokon állónak tartanak téged), ha tudja, hogy a tanítói pálya nálunk mily kiesinyelt. Ezekért lelkosodnie nem lehet és a tények is ezt bizonyítják.

De ha már, legalább ez idő szerint nem tehetjük, hogy a tanítói fizetések emelésével vonzzuk az ifjúságot a tanítói pályára, a mi csakugyan a leghatásosabb volna, akkor legalább emeljük ezen a nemzeti életre oly fölötté fontos pályát azzal, hogy ugyanoly idő alatt és több fáradsággal szerzett minősítése egyenlő legyen más intézetek bizonyítványával: ruházzuk föl ugyanazon jogokkal, mint ezeket; hogy egyesek, kiből erő és tehetség van hozzá, tanulmányaikat folytathassák ott, a hol a többiek. Úgy sem lenne sokan, de az *éltető remény, a fölemelő öntudat, a nemesítő önérzet* már a pályaválasztásnál mindegyikben lesz és ennek vonzó ereje elmaradni nem fog. A tanítói pálya tisztelete és tekintélye pedig a nagy társadalomban erősbödni és öregbedni fog.

És mily esodálatos és különös dolog, hogy korunkban, a mikor a tanszabadság korát éljük; a mikor a természetből a tudományos pályákra nem rendelt *nöknek* is megnyitják a magas ismeretek iskoláit — az egyetemeket; a mikor más államok a tudásnak minél szélesebb körben való terjesztése érdekében nemhogy akadályokat

nem emelnek, hanem a hozzájutást minden-
képen megkönnyítik, akkor nálunk egész társadalmi osztály, a melynek életfeladata a nemzet-
test gerinczét képező népet nevelni és tanítani,
közülük a *találts* világát terjeszteni, holott tanul-
mányai folytatására a kelő alappal bír, ki legyen
zárva a fűszékéből, leheljenne legyen tőve, hogy
egyes kiváló tehetségek érvényesülhessenek, hogy
az egész osztály nélkülözze a munkát, a küz-
delme erőfeszít és önértéket emelő azon erkölcsi
önművelést, hogy haladásának útja előtte nyitva
van. Ne tartunk tőle, hogy a tanítók elhagyják
majd az egyetemet: oh a tanítók java része nem
oly modesz szülők sarja, hogy az egyetemi tanul-
ás költsegeit ellármak. Ha pedig azt hisszük,
hogy ezzel többeket elvonunk a tanítói pályáról,
akkor a Tőle sem kell aggodnunk, mert hisz
ezek a tanúgye meze nem vesznek el, mert a
tanár pályára lépve ott töltenek be a mutat-
kozó hiányt.

Ezek alapján tisztellel fordulunk a közokta-
lási tanács állandó bizottságához és reméljük, a
hazai tanítók ügyeit vezető központi bizottságok
is megteszik a magukat, hogy vegyék jólfontolóra
a fölvetett kérdést és mi hiszünk, hogy a magyar
tanítóság eddig tanúsított *erőtlensége*, sok kiváló
tárgyunk a tudományos terén elert sikere, azon
meggyőződésre fogja bírni az illetékes tényező-
ket, hogy igaz ügyünket, jogos törekvéseinket
mellányolni fogják: mert ezt kívánja a *magyar
katholikus haladás és nemzeti népszerűsítésük emelése*.

Pozsony

Mihalicska János.

A régi jó időkből.

Mikor a gyermekek a tablán már annyira volt-
ak a silabizálással, hogy könnyen ment nekik a
szó elvétel, elővettük a Kis Olvasókönyvet. No
ahogy aztán volt 10-20 betűből álló szó is,
még pedig elég egy-egy eszmébe rakva. Küzdött
azokkal a kis gyerekek: úgy-úgy belehabalyodott
ahab, hogy valóságos kínai meg sanskrit szokat
hozott ki belőlük.

Nem is esuda, Mert p, o, ezen szó: szeren-
esétlenség, ekkor silabizálta: esze-sze... re-eu-
ren-szenen... ese-e-be-esét... szereneset... e-
e-en-len... szerenesetlen... es-o-g-e-ség... sze-
renesétlenség. Pedig volt még hosszabb szó
is elég!

Ha ezen is tüstünk, elkezdtek az olvasást:
a magogva olvasást.

A gyerekek így olvasott, P, o, Iskola.

(Magában) f-es (hangosan) is, (magában) ká-o
(hangosan) ké, (magában) el-a (hangosan) la...
Persze az ügyesebb gyerekek gyorsabban *ná* tudta
mondani, azért gyorsabban is olvasott. De nem
ritkán mást *mondott reit*, mint kellett volna. Innen
maradt reánk a: ge-o-em-bé... pityke... meg
a: em-u-mir... zse-i-zsi-muzsi... ká-a-ka...
hagedü... és sok ilyen esudabogár.

De hát addig és akkor így tanítottunk.

Az olvasást rendszeren csak a *haladók*-kal kezd-
tük meg a második évben. Ezek aztán irni is
tanultak.

Az irás így történt.

A tanító papírosra írt írónnal előbb egyes betű-
ket, majd két-három betűből álló szótagokat,
később mondatokat is és azokat a gyerekek tinta-
val utánpingálta. Ha már ebben elég gyakorlott
volt, *Vorschriften* hapott, vagy légiukább egy-egy
sor írt a tanító elébe és azt a gyerekek utáírta.
Csak a III. osztály írt önállóan.

Csak hogy emvire nem sokan vergődtek. A III.
osztály nem sok gyönyörűséget okozott. Mert
mire a gyerekek az abe tömkelegesen keresztül ver-
gődött, eltelt az idő. Ha aztán tovább akart ta-
nítani, beiratkozott a gimnáziumba: ha meg inas-
nak készült, inas lett. Az iskola III. osztályában
csak azok maradtak, a kiket se eg, se föld be
nem vett. Volt is velük baj... kivált a kama-
szokkal!

(Folyt. köv.)

Győrött.

Kárpáti Endre.

A katolikus tanítók II. orsz. ünnepi kongresszusa.

A *kath. tanítók II. ünnepi kongresszusára* jelentkeztek:

Malonich Izidor Korpona,
Kercz Ferencz Temerin,
Léh Fülöp Temerin,
Máthé Lajos Mező-Szengyel,
Zellner Arnold Pozsony,
Ózából Antal Morva-Szent-János,
Almássy Lajos Burák,
Buzsáthy János Mäsa,
Bétecs József Burák,
Ellenbach Mátyas Budapest,
Gálvölgy Vilmos Rozsnyó,
Heidler Károly Karkócz,
Jankovich János Szatmár,
Krényi János Koros,
Klinda Károly Farkasd,
Lukács István Perbenyik,
Mészáros Gyula Sárospatak,
Oberth Károly Esztergom,
Tóth János Kun-Majsa,
Zimongy Mária Csépany,
Zelenkay Zsigmond Hluboka-Szerednye,
Szántó Ferencz Sepse-Sz-György,
Lukács István Sárospatak,
Csepka Teréz Baja,
Fehér Mária Baja,
Vilcsák Gyula Kis-Maros,
Csika Ferencz Zsitva,
Farkas Róza O-Besse,
Gáspár S. Kálmán Jobbágyi,
Juhász Antal Szepesváralja,
Osizsár Ida Budapest.

IRODALOM.

Mult számunk egyikében adtuk a magyarországi róm.
kath. népoktatási tanintézetek számára jóváhagyott «Tan-
könyvek és taneszközök» jegyzékét az 1900-1901. tan-
évre; felsoroltuk a nagymélt. püspöki kar által kinevezett
bizottság jóváhagyásával, a Szent-István-Társulat közre-
hocsátásával kiadott könyveinket. Ez alkalkalommal
kiszakítottuk a jegyzékből egyelőre *négyet*, hogy érdem-

legesebben méltassuk. Szükségosnek tartjuk ezt a tüzetesebb méltatást az okból is, hogy iskolánk hatóságainak figyelmét újból felhívjuk; mert sajnos, a tapasztalat azt mutatja, hogy még valóban nagy számban képvisel azokat a tanítók sokasága, melyek nem vettek tudomást a magas püspöki kar intézkedéséről. Katholikus iskolánk jó része oly tankönyveket használ, melyek a kati. tankönyvvizsgáló-bizottság által nem approbáltak. Valjon úgy van-e ez az állami és községi iskoláknál is? . . .

A meghatározottakban: . . . nem!

Egyen, nem volna-e üdvös, arra hivatott hatóságaink oda-hatni, arra törekedni, hogy érvényt szerezzenek a püspöki kar rendelkezésének?!

Támogasson az állami és községi iskolákban a tanügyi kormány engedélye nélkül egyetlen egy tankönyv sem nyelválmányozást!

Mily egyszerű pedig a dolog. Az 1868. XXXIII. t.-cz. 3. fejezetének 11. §-a kifejezetten jogot ad az egyháznak, hogy iskolái tankönyveit maga válassza meg. Ez különben egész természetes jog is.

Az egyháznak megbízatása értelmében, meg a nagy anyagi áldozatok tekintetében is — érdeket fektetnek az iskolákban. Jogos tehát, hogy szellemi vezetését irányítsa és reáhatásának, befolyásának érvényt szerezzen.

A magas püspöki kar által kinevezeti bizottság a Szent-István-Társulat jegyzékébe foglalt minden egyes munkát oly szigorú megítélés alá vett, hogy azok bármelyike is, a legkeményebb kritikát is kiállja. A munkák mindegyike a korral eshetnek; tárgyi, paedagógiai tekintetben kifogás alán nem eshetnek; szellemükben a hazafias eszét a mi igaz hitbeli meggyőződésünkkel szépen összeegyeztetik. A bennük földolgozott anyag mindenben megfelel a tanterv kívánalmának és földolgozásuk a legapróbb részletességig menve — korrekt. Hogy mennyire lelkiismeretes és részletes, kitérjük abból a körülményből is, hogy több tárgyból külön könyvet, illetőleg anyagot dolgozott föl a fiúk és külön a leányok számára; és pedig két évvel ezelőtt olvasókönyvben, az idén pedig külön a fiúk és ugyancsak a leányok számára is külön gazdaság- és kertészeti.

Tekintettel pedig arra, hogy a fiutalulók igényei sok tekintetben elütők a leánytalulók szellemi szükségleteitől és viszont, üdvösnek jellezhetjük ezt az újítást és üdvözölhetjük a Szent-István-Társulatot, mert e terem, — legalább az elemi iskolákat illetőleg, — ő az első újító.

Dicsérendő és elismerést érdemel a Társulat újabb kiadványánál meghonosított ama tény, hogy munkát, — úgy a jelenben is szóban forgó könyveknél is, — többnél több kiválóan sikerült s művészi kivitelű eredeti illusztrációkkal díszíti.

Ez után a rövidke előjáró irás után nézzük sorban az ismertetésre szánt tankönyveket:

1. *Olvasókönyv a gazdasági- és általános ismételőiskolák használatára.* Szerkesztettek: Dreisziger Ferencz, Számord László, Székely István és Révó Lajos.

2. *A magyar nemzet története, kapcsolatosan a világtörténelem főbb eseményeivel.* A kati. népiskolák felsőbb osztályai számára. Irta: Györfly János.

3. *Gazdaság- és kertészeti tan fiúk számára.* Irta: Mócsy László és

4. *Gazdaság- és kertészeti tan leányok számára.* Irta ugyancsak Mócsy L.

Való igazság, hogy a tanítás sikerének egyik jelentékeny előmozdítója a jó tankönyv. Hiába kiáltnak kigőzöl-békát a tankönyv használóira, annak nagy értékét nem tudják megdönteni. Szükséges az sok tekintetben a tanító számára is, de még inkább a tanuló gyermek részére. Igaz közmondás az, hogy a szó elröppül, de a betű megmarad; igaz ez különösen a nép iskoláiban, a hol az emlékeztet erősítése nagyon is megkívánja a betűt.

Szükség van helyesen és jól szerkesztett olvasókönyvre még a nagyon gyakorlati természetű gazdasági ismételőiskolákban is. Szükség van erre különösen is a mi népünkkel, mert legalább egy gyakorlati tanácsokkal bővelkedő könyv, — milyen a Dreisziger Számord stb.-é,

új vért visz a mi régi megszokott és régi módit követő gazdalkozásunk gazdalkodó tudásába.

Hiába, a gazdaság üzése is halad, annak is megvan a maga fejlődő tudománya; a mi népünk pedig idegenkedő, nem igen akarja befogadni az újítást, nem veszi be a természetét, inkább marad a régi gyakorlat mellett.

Ez a körülmény teszi szükségessé a jó olvasókönyvet! Mert a jól szerkesztett munkát nemcsak a fiú, hanem odahaza az apa is elolvassa, főleg ha a tanító fölvívja rá a gazdalkozás figyelmét. Ilyen értelemben végeztek derék munkát a szerzők. Dreisziger munkája minden anyagkörülből egyik, másik és harmadik évre van osztva. Tartalma minden éven felőle: valláserkölcsi, történelmi, magyar polgár jogait és kötelességeit tárgyaló, földrajz-, csillagászat-, közlekedés-, kereskedelem-, természeti-, egészségügyi-, gazdaság és háztartás (bőven) olvasmányokat, végül ad nyelvtant és közéleti fogalmazványokat.

A könyvben foglalt valláserkölcsi olvasmányok a növendék vallásos érzületének, erkölcsös gondolkodásának ápolására kiválóan alkalmasak. Tárgyak egyszerű, könnyed, vallásos.

A munka történelmi része a honfoglalás és vezérek korától a legújabb idők eseményeit (a tíz szobrot) is felöleli.

Az események őszinték, igazak, a földolgozott történelmi alakok béléveget hagyunk a gyermek szívében és tette sarkalják. E körben a harmadik éven megismereti a gyermeket a honpolgár jogai és kötelességeivel. Nem ölel föl túlsokat, de a mit ad, az szükséges, mert fontos. Földrajz, csillagászat, közlekedés és kereskedelmi, nemkülönben a természet ismeretét tárgyaló és egészségügyi olvasmányai mind-mind nagyértékű anyagot úgyes csoportosítással és rendezéssel ölelnek föl. Nyelvtani és a közéleti fogalmazványokra szánt anyaguk és példák egyszerűek, világosak, gyakorlatiak.

Legnagyobb teret szentelnek a gazdasági és háztartási olvasmányoknak. E körben úgyesen és fokozatosan csoportosítják a három év anyagát. Minden év tartalmaz oly fontos tudást, a mely a gyermek készségét serkenti, munkára sarkalja. Tanul a földnevekről, gyümölcsfákról, selyemhernyó, baromtitenyésztésről, méhésztéről, földművelésről, állattenyésztésről, a tejföldolgozásról, sajt-, szappan-, ecetkészítés, egyszerű szövművelésről kimerítően, végül gazdasági könyvvitelt ad.

Szerzők jelen könyvükkel derék munkát végeztek. A könyv iránya magyaros, kifogástalan. Kiálltása nagyon eszős. Kiadja a Szent-István-Társulat. Ara a vaskos könyvnek 1 korona.

2. A történelem tanításának az erkölcsökre, a kedélyre gyakorolt hatását bizonyítanunk nem kell. Fontos tárgy az a tanító kezében; kétszeresen is fontos, mert alig van még egy tárgy, a melyet a gyermek oly előszeretettel fogadna, mint épen a történelmet. És talán hozzátehetjük még azt a nagyon nevezetes kijelentést is, hogy egy könyvet sem torgat oly nagy igyekezettel és komolysággal, mint épen azt. Hogyne, hisz a történelem az ő világa, a mely a mesék hatásával ragadja meg lelkét. Nem is hangoztathatjuk hát eléggé, hogy a történelmi tankönyv, a mely a gyermek kezébe van szánva — jó legyen! . . . De hát oly nehéz jó történelmi könyvet írni. A meglévők unalmasak, szárazon adnak elő minden dolgot, nincs bennük lélek, élettelenek. Örömmel vettük Györfly könyvét kezünkbe, mert az ő munkája ezekkel a régi, rossz szokásokkal szakít. A mellett, hogy komolyan tárgya mellett marad, nem telelkezik meg arról, hogy gyermeklélekhez szól. A hazai történelem köréből lelkiismerettel dolgozza föl a megragadó jeleneteket, hogy a gyermeket magával ragadja; azonban mindamellett a történelmi hűséget sem feleli. Elesen domborítja ki ama történelmi alakokat, a kiknek tetteiből a hazaszeretet, nagy jellem, önfeláldozás dicső példáit tanulhatják a gyermekek. A világtörténelem tárgyalásával, míg egyrészt azokat pedagógiai érzékkel válogatja, másrészt nem esik túlszába.

A könyv szól: az ó-kori népek történetéről, a régi

görögokról, rómaiokról, a népvándorlás és a hünökről. A magyarok történetéből a következő csoportokban tárgyal: a fejedelmek kora, az Árpád-házi királyok kora, a vegyesházi királyok és a Habsburg-házi királyok kora. Vegül figyelemmel ad. A kis munka az 1896-iki ezeréves ünnepéről is szól meg. A munka illusztrációja meglepően szép és eredeti, a nyomás tiszta, papírja nem rontja a szemet. Ár: 48 fillér.

3. és 4. A két gazdasági és kertészeti könyvről együttesen szólhatok: hiszen mindkettő egy-egy felé hatad, egy ügyet szolgál. Díszreteret legyen azonban mondva szerzőnek az a finom érzék, mellyel az anyagra egy körben megegyő anyagból, oly finom érzékkel, nagy tudással és pedagógiai figyelemmel választotta meg azt, a mit a hünök tart szükségesnek, és azt, a mit a leányok számára mind elhelyezhetőnek.

Es az anyagok ez a megosztása a tanítót is, meg a tisztán gyakorlatilag foglalkozó gazdasági és kertészt is kielégíti. A nagy a hünök a mező gazdaságtan kiemelten adja a földművelést (talaj, talajjavítás, trágyázás, eszköztudás, gépek, a vetésről, a vetőmag, tápanyag-növények, kaszálók, legelők, állattenyésztés: szőlőművelés stb. stb.), addig a leányok számára ut gazdaság és kertészettan magával a mező gazdasággal kevesebbet törődik, de annál bővebben ír a kertészetről. Ad gyakorlati tudást, utasítást a konyhakertészetről, virágkertészetről és gyümölcskertésztől. Es épen ebben a beosztásban áru a igazán praktikus érzék.

A nagy, ha ura mellett a külső gazdaságban segédkeznek is, de az a vágya megis csak a belső gazdaság maradjon a virágkertészet, meg gyümölcskertészet és erdőgazdálkodás. Ez a helyes felfogás uralkodik *Mócsai László* két munkájában és ehhez simul a helyes nevelő látása, mely a mátyókat is meg.

A Szent-István-Társulat tehát a munkáját is gazdagította a magyar kath. tankönyvtáradalát. Anyával is alkalmat, mert általában minél jobban és jobban domborodik ki a gazdasági feladatai között azon kíváncsian, hogy a növendékek a vidék speciális viszonyaihoz mérten megfelelő gazdasági oktatásban részesüljenek. Az igazi megismerés — különösen földműveléssel foglalkozó vidéken, mert átkörözhet el többé atól az igénytől, a mit a belső gazdaság a szükség a népiskolával szemben támasztanak. Sokszor azonban a legjobb berendezésű iskolákert sem nyújt erre elegendő alkalmat. Az iskolában a gyakorlati nem pótolhatja az elméletet, a mit viszont az elmélet semmi megfelelő gyakorlat nélkül. A jelen tankönyv alkalmas eszköz ehajjt lenni, a gyakorlati parosult gazdasági oktatásnak a népiskolában. Szerző helyes érzékkel bírta össze az anyagot s minden sorából átvihető, hogy nem kúrtörásokból dolgozott, hanem ő maga is gyakorolt gazdasági, a ki a mellett tanító is, s a tóra választani a gazdasággal foglalkozó szülő gyermekének megfelelő anyagot. Módszere helyes, irányja komoly. A helyes pedagógiai érvekkel összeállított tankönyv tartalmát ez:

I. Rész. Mező gazdaságtan. I. Földművelés. 1. A talaj. 2. A megművelés. 3. A trágyázás. 4. A földműveléshez szükséges eszközök és gépek. — II. Növénytermelés. 1. A vetésről és a vetőmagról. 2. A gabonafélék. 3. A káposztanövények. 4. Helyesek. 5. Ipari és gyári növények. 6. Tápanyag-növények, kaszálók, legelők. — III. Állattenyésztés. 1. Állattudományok. 2. A szarvasmarhatenyésztés. 3. A juh. 4. A juh. 5. A kecske. 6. A disznó. 7. Méhtenyésztés. 8. Baromfitenyésztés. 9. Sejtem-henyésztés. — IV. Gazdaságrendezés.

II. Rész. Kertészettan. I. Konyhakertészet. — II. Fatenyésztés. 1. Gazdasági fatenyésztés. 2. Gyümölcs-tenyésztés. — III. Szőlőművelés és borkezelés. 1. A szőlőművelésről. — I. gyesek telen. A mezőgazdasági háziipar.

A leányiskolák használatára írt könyv tartalmát:

I. Rész. Mező gazdaságtan. I. Földművelés. II. Növénytermelés. III. Állattenyésztés. IV. Gazdaságrendezés.

II. Rész. Kertészettan. I. Konyhakertészet. II. Virág-keresztés. III. Gyümölcskertésztés.

Ajánljuk mind a négy könyvet a kath. iskolai hatóság-

gok figyelmébe, kérvén őket, hogy azokat már az 1900—1901. tanévre bevezetési sziveskedjenek. *Magyar-doklató a Szent-István-Társulat könyvtáradalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.*

VEGYESEK.

Leányiskola Gödöllőn. O felsége a király, értesül-ven azon állapotokról, melyek Gödöllőn egy leányiskola felállítását teszik szükségesé, azon kedves meglepetésben részesítette a közeg derék plébánosát és híveit, hogy utasította az irodát, hogy a szükséges mért leányiskola tervezetét készítse el s legyen érintkezé-he az illetékes ténnyel. Csávovszky József apát-kanonok, vácz-egyházmegyei főtanfelügyelőt már utasította is Vác-egyházmegye főpásztora, hogy a szükséges tárgyalások megejtése végett Gödöllőre utazzék. A főtanfelügyelő tárgyalásának eredménye lesz, mert szeptemberre már meg is nyílik Gödöllőn a leányiskola apácák vezetése alatt.

A szatmári képzők új igazgatója. A dr. Steinberger Ferencz öltavozásával megválasztott igazgató állásra Mészlényi Gyula szatmári püspök ur O méltósága Perényi János tanítóképző tanárt nevezte ki. Az új igazgató régi, buzgó munkása a kath. tanítóképzőknek. A szatmári tanítóképzőben évtizedek óta tanítja a természet-tudományi tárgyat s tanári buzgalmát számos halás növendék igazolja, midőn igazgatóvá történt előléptetés-alkalmából szívből gratulálnak nemcsak mestertüknek, de a szatmári kath. képzőknek is, mert kiuevezetben méltó utódot nyert Steinberger örök. A képzőkhöz — mint értesülünk — képzőtanárrá *Bobnár Gáspárt*, az általános ismert kath. tanfőruut nevezte ki a megye-püspök O méltósága, mint a kir. képző közvetlen hatósága. — Gratulálunk.

Tanulók zsebkönyve. Segédkönyv a magyarnyelvi tanszak, történelem és alkotmánytan köréhez. A 252 lapra terjedő kiadvány megbecsülhetetlen szolgálatot tesz a *magyarok iskoláira* küszülőknél. Ár füve 60 kr. egész vászonban velinpapíron 1 frt 20 kr. Postadíj 10 kr. Együttal megrendelhetők a következő alkalmos- szerű művek: *Magyarok Földünk csillaga.* 900—1900. 130 lap. Füve 85 kr. Félvászonban 50, egész vászon- ban 60 kr. — *Hazafis szavaltok, dalok és indulók* gyűjteménye. 152 lapon 44 szavalt, 19 dal, 9 induló. Füve 35, kötve 50 kr. — *Magyarok Hazája* költők dalaiban. 255 hazafis költemény 632 lapon. Füve 2 frt, kötve 2 frt 60 kr., díszkötésben 3 frt 80 kr. Eger. *Babik József.*

Jótekönyv mulatság. A *korponai tanuló ifjuság által* 1900. évi augusztus hó 12-én a városi fogadó nagytermében jótekönyves dal, zené- és színmű elő- adás tartatik. A tiszta jövedelem a Tanítók Háza és a beszerzezbányai egyházmegyei róm. kath. tanító táp- intézeti segélyalap javára fordítatik.

Halalozás. *Taly József* somogy-simonyii kántor tanító július 26-án hosszas szenvedés után elhunyt az Urban. Elhunytát hozzátartozóin kívül kiterőlt rokonság siratja. Aldás és béke lengjen porai fölött.

Beküldetett. *Magyarok Földünk Csillaga.* 900—1900. A magyar katolikus egyház és királyság kifejezészámados tennállása alkalmából a tanuló ifjuság számára közrehoesatja Babik József tanítóképző-intézeti igazgatótanár. Ár?

Szerkesztői üzenetek.

Mély tisztelettel kérjük a kath. iskolai hatóságokat, hogy a pályázati hirdetéseket lapunkban, a kath. nép- oktatási intézetek hivatalos lapjában sziveskedjenek közö- tenni. Lapunkat minden népoktatási intézet tanítója ingyen kapja s így a hirdetésről a népoktatás közegyi lapunkból közvetlenül értesülnek.

L. M. Fölhasználjuk. — **W. I.** Intézkedtünk. — **A. I. Tóvis.** A gyűlések után. — **M. M.** Teljes kész-

szóval to-
ján. — E-
fordult.
fordított
könyv-
lások
ven k
lakas ut-
országok
Ha az ut-
ságot, e-
2. Az íde-
ben fele-
jük, csak
tálm. —
utóbbi es-
tanán s-s-
egyel az
válasz az
alkalmaz-
golyt az
mező. H-
kivételt.
arról gy-
de aggr-
sége ép-
P. J. S.
szelével
N. F.
igen, de
a Népe-

Az i-
folytat-
javadalt
böl 10 f-
100 p. r-
45 frt.
kemény.
2 kamár-
telek a
valamint
A valas
Pályázó
vényeik
esésor-
A megv-
előzár-
Tat-
oszl-
dalm-
böl 40
Közhely-
adást-
róbi és
kormi.
hatóság-
Darágyi
Kor-
szólan-
lony. S-
fűrésze
iszorító
gyepül-
les két
kötetes
dilat.
Az F-
beállit-

szezzel tesszük meg mindent, hogy a törekvés sikerüljön. — **B. V.** Legjobb lesz a Társulat igazgatóságához fordulni. — **M. K.** A kértet tankönyveket még nem fordítottak le más hazai nyelvre s ezért ezeknél jobb könyveket nem ajánlhatunk. Az Ember-féle Falusi iskolások Olvasó- és Tankönyve ez ideig csak magyar nyelven kapható. — **R. V. 1.** Az állampolgárság öt évi itt-lakás után megkapható. Ezzel nemcsak nálunk, de más országokban is hasonlóképen vannak a beköltözöttek. Ha az anyja öt év óta itt lakik, akkor ő kérje a honosítást, ellenkező esetben adoptáltassa magát az illető. 2. Az idegenlenség továbbra is tarthat. — **D. J.** Levélben feleltünk. — **K. I.** Igéretünket készséggel teljesítjük, csak tessék egy meghatározott körülményre reflektálni. — **L. A. 1.** A kivetés első esetben helyes; az utóbbi esetben méltánytalan. Ez az új törvény méltánytalan §-sa. Az új reform változtatni fog mindenesetre ezen az állapoton, addig már tűrni kell. A miniszteri válasz azonban téves, mert az 1875. t.-cz. erre nem alkalmazható. Ügyet különben szóvá tesszük. 2. A segélyt az egyházhatóság engedelmével az iskolaszék kérésmeni. Ha elődje élvezte, önnel szemben sem tehetnek kivételt. 3. Az *Olvasó- és Tankönyvet* díesérő sorai csak arról győznek meg, hogy jó munkát végeztünk. 4. Minden aggodalom nélkül használhatja. Jósága és észszerűsége öpen abban van. — **S. J.** Levélben feleltünk. — **P. J. S. 1.** Az iskolaszéki elnöknek igaza van, őnt csak 1/2 része illeti meg a tandíjnak, mert az fizetés természetével bír, miután a díjlevélben is benfoglaltatik. — **N. F.** Levél ment. — **B. K.** Csekély anyagi haszon igen, de annál nagyobb erkölcsi kár. Különb utajuk a Népevelő 29. sz. Vegyesek rovata második cikkére.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Az ízsai róm. kath. kántortanítói állomás lemondás helytől megfűresedvén, arra ezennel pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 80 magyar hold szántó, rét és legelő, melyből 10 holdat a község mivel. Párber fejében körülbelül 100 p. m. kétszeres gabona. Kézpénzben a hitközségtől 40 frt, 70 kr. Stóla és alapítványokból 60 frt, 3 öl kenyérfő és 228 kőve nád. A lakás áll 3 szoba, 1 konyha, 2 kamara, istálló és sertésöböl. Ezen jövedelmekből tartozik a kántortanító az osztálytanítónak 300 frtot fizetni, valamint az adók és árterti költségek is őt terhelik. A választás napja *folgyó hó 21-ik* napjára tűzetik ki. Pályázók az ízsai róm. kath. iskolaszékre címzett kérvényeket főt. *Gaál István alesperes* tanfelügyelő és eszécsin (Komárommegye) plébános úrhoz nyújtják be. A megválasztott állását f. é. szeptember 1-én tartozik elfoglalni. 458 1-1

Tath (Esztergommegye) róm. kath. népiskolájának osztálytanítói állására pályázat hirdettetik. Évi jövedelme: 600 kor. iskolafentartótól, 200 kor. államsegélyből, 40 kor. fűtési átalány, egy szobából álló lakás. Kötelesek: rábizandó osztályokat vezetni, a növendékeket istentiszteletre elkísérni, ez alatt fölügyeletet gyakorolni és — szükség esetén — kántori teendőkből segédkezni. Kérvények *augusztus 21-ig* a táthi róm. kath. iskolaszékre címelve, *Pelezer Lipót, ker. tanfelügyelőhöz* (Berogh, Esztergom) küldendők. 455 1-2

Komárom-Kürthön államilag segélyezett róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állás megüresedett. Javadalmazás: 800 korona, egy butorozott szobából álló lakás téli fűtéssel. Kötelessége: kijelölt osztályban mindennapi és ismétlősöket tanítani, istentisztelet alatt azokra fölügyelni, kántorságban segédkezni. Pályázhatnak okleveles férfi- és nőtanítók, ha utóbbi lesz megválasztva, köteles a leánygyermeküket kézimunkára tanítani. Az állás *szeptember 1-én* kell elfoglalni. Kérvények főt. *Asz Ferencz esperes-plébános*, iskolaszéki elnök úrhoz benyújtandók. *Putanich János*, főtanító. 467 1-1

Jókeői (Nyitra megye) róm. kath. tót-magyar osztálytanítói állomásra *augusztus 25-ig* pályázat hirdettetik. Törzsfizetés 600 korona a községtől, butorozott szoba: 200 korona államsegély kilátásban, esetleg 100 korona személyi pótlék. Tanítónők is pályázhatnak. Folyamodványok főt. *Marcis Gyula esperes úrhoz Alsó-Dombó* (Pozsonymegye) küldendők. 471 1-1

Ekecsre (Komárommegye) róm. kath. okleveles tanító kerestetik. Fizetése 800 korona, tizenkéthavi részletekben előre fizetve, egy butorozott szoba téli fűtéssel. Kötelessége az I-II. osztályt, valamint az ismétlőiskolákat is tanítani. A kántoriakban jártasak előnyben részesülnek. A kérvények *augusztus 24-ig* az *iskolaszékhez* címelve küldendők. Az állomás szeptember 1-én betöltendő. 472 1-1

Az **esztergomi érseki tanítóképzőnél** megüresedett gyakorló iskolai tanítóságra pályázat hirdettetik. Javadalmazása 3 szobából, konyhából, éléstárból álló emeleti lakáson kívül mintegy 1400 korona, részint kézpénzben, részint terményekben és a törvényes korpólek. A pályázni szándékozók O Eminenciajához, a bíbornok hercegprimáshoz intézett és kellőleg fölszerelt folyamodványukat *folgyó hó 25-ig* a *képzőiskola igazgatóság*hoz nyújtják be. Később érkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek. *Gucsvenitz Vilmos*, h. igazgató. 474 1-2

Kalázi (Nyitra megye) magyar tannyelvű kath. tanítói állomásra pályázat. Javadalmazása: tisztességes lakás és kert; 800 korona kézpénz, 8 öl hasábbfa a község által fuvarozva és abból 3 öl fölívágva, melyvel az iskola is fűtendő: két magyar hold szántóföld. A választás *augusztus 28-án* tartatik meg. Személyes megjelenés s orgonálásban jártasság előny. Az állomás szeptember 15-ig elfoglalandó. Kérvények a *cserebelyi esperes-plébános úrhoz* küldendők. 476 1-1

Ó-Gyalla róm. kath. népiskola másodtanítói állásra pályázat nyitattik. Fizetése: polgári évre 800 korona az iskola pénztárából havi előleges részletekben, a mely összegben a kertilletmény is benfoglaltatik. Egy butorozott szoba s téli fűtőanyag. Világítás, fűtés és takarítás az illető gondja. Kötelmei: I-II. oszt. önálló vezetése, ismétlők oktatása, kántorságban segédkezés. A gyermekekre templomban s körmeneteknél fölügyelmi. Csak okleveles, nőtlen műkifitanítók pályázhatnak. Kérvények, oklevél, esetleg működési bizonyítványok *augusztus 11-ig* a *udított iskolaszéki elnökhöz* küldendők. Tanév szeptember 1-én kezdődik. *Ocsray Agoston*, plébános. 478 1-1

Szenavári anyaközséghez tartozó **Felső-legéndi** (Hontmegye) kath. tót-magyar tanítói állomásra *augusztus 29-ig* pályázat hirdettetik. Javadalmazása: hitközségtől: földben, terményekben, kézpénzben 290 korona, államsegélyben 510 korona, 2 szoba, konyha, kamra, istálló. Kérvények *Csizmár Márton* plébánoshoz *Szenavára* küldendők. 482 1-1

I. A **garam-szent-benedeki** (Barsm.) önálló másodtanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: községi pénztárból 314 korona, kántortól ellátás vagy ennek fejében 306 korona és 2 öl fa, államsegély 152 korona és 1 szobás lakás.

II. A **garam-szent-benedeki plébániához** tartozó **Barskovácsi** községben önálló másodtanítói állás betöltendő. Javadalmazása: községi pénztárból 300 korona, államsegély 300 korona, kántortanítónál ellátás, egy szoba. Mindkét állásra a kellően fölszerelt folyamodványok f. évi *augusztus 29-ig* dr. *Haiczl Kálmán plébános* címére, *Garam-Szent-Benedekre* küldendők. 488 1-1

Broczkói (Nyitra) róm. kath. tót-magyar tanítói, esetleg tanítónői állomásra *szeptember 8-ig* pályázat hirdettetik. Javadalmazása 700 korona, szoba fűtéssel. Folyamodványok az *iskolaszék*re címzendők. 506 1-1

A somorjai anyaegyházhoz tartozó **Szemeth** fiók-egyházi kántortanítói állomásra a pályázat f. é. *szept. 10-ére* tűzetik ki. Javadalmazása: 65 öl kert; 3 hold szántóföld, melyet a község mivel; 1 hold rét, kaszaltatja és behordatja a község; 350 kőve rőzse; az iskola fűtésére külön 125 kőve rőzse. Garay-alapítványból

18 frt. 36 korona; Apponyi-alapítványból 14 kor. 70 fillér. Stóla 60 kor. Tanpénz 1900 decz. 31-ig 400 kor. azontúl évi 500 korona. Minden ismétő-iskolástól 2 korona. Parhár: 6 pozs. méro búza, 6 pozs. méro rozs, 6 pozs. méro arpa és 36 korona. A lakás két szoba, konyha, kamara- és istállóval áll. Az iskolaszékre czimzett folyamodványok máj. *Kudlik János, h. alep.* tanfelügyelő és püspöki-plébános úrnál nyújtandók be. 489. 1—1

Készítőlezi róm. kath. elemi iskola II. és IV. osztályaihoz tanítók kerestetnek. Egy tanító fizetése: 800 kor., egy 60 tüzölő, hasálya, butorozott szoba. Tannyelv: magyar-főt. Okt. pályázók folyamodványukat *dorogi alesperesi kanonokhoz* küldjék. 492. 1—1

A **pozsony-vezekényi** róm. kath. kántortanító állomás. Jövedelme: 6 kat. hold és 875 □ öl szántóföld, melyet maga tartozik művelni; 300 □ öl rét. A lakása áll: 2 padlizott szoba, 1 nyílt konyha, 1 kamara és istállóval. A községtől kap: 16 pozs. méro rozsot; stóla-ból körülbelül 92 korona, egyházi szolgálatért 28 korona, ostvasításért 6 korona, offertoriumokból 7 korona, alapítványokból 6 korona 46 fillér; tanítói fizetése a községtől 298 kor. 16 fillér, az ismétő iskoláért 10 korona. Pályázati határidő *augusztus 25. Holcsey Ignác, iskolaszéki elnök.* 498. 1—1

A **balassa-gyarmati** r. kath. iskolánál egy tanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmazás: 800 korona államségely és 240 kor. haspénz a hitközségtől. Pályázhatnak okl. r. kath. tanítók. — Zene és kántori teendőkben jártnak előnyben részesülnek. A megválasztott a kántort szükség esetén helyettesíteni tartozik. Mellékjövödelme számíthat. — Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. Kérvények az iskolaszékre czimzve, alulírottak *augusztus hó 25-ig* küldendők. *Hottócsinszky Károly, okl. kanonok, esp. plébános.* 500. 1—1

Pozsony-Keresztúr iskolaszéke a r. kath. jellegű általános segélyezett második tanítói állásra pályázatot nyit. Fizetése az állami pénztárából 700 korona, községtől 100 korona, lanternon fűtésére 80 korona. Lakása: két szép szoba, konyha, kamara, pincze és megfelelő padlás. Tanítja mint osztálytanító a kisebbeket a mindennapi, télen a leányokat esztortokként az ismétő iskolában. Női kézimunka tanítására képesített előnyben részesül. Állomás szeptembertől elfoglalandó. Okleveles pályázók jelentkezhetnek *augusztus 26-ig.* Iskolaszék. 504. 1—1

Egri érseki megye.

Edelenyben (Borsodi) másodtanítói állás megüresedett, arra pályázat hirdették. Jövedelme: 680 korona a hitközségtől, 120 korona államségely s butorozott szoba. Kötelessége: kezdők és ismétlősök tanítása s kántorságban segédkezés. Oklevéllel felszerelt kérvények *főt. Nagy Géza plébános úrhoz augusztus 19-ig* küldendők. Privátokból esetleges mellékjövödelme. 410. 3—3

Borsod-Szent-Istvanra kántorságban jártas okleveles róm. kath. segédtanító kell. Fizetése, ha a kántorságban segédkezik évi 400, ha nem, úgy tanévre havi 34 korona. Külön szoba fűtéssel, nyoszolya, karszék, asztal és ruhaszekrennyel. Fizeti és élelmezi a kántortanító. Kérvények *augusztus 22-ig* az iskolaszék elnökségéhez intézendők. — per *Mező-Kövesd, Kozma János, plébános.* 470. 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A **zsarnóczai** (Bors megye) róm. kath. népiskolánál másodtanítói állásra pályázat hirdették *szeptember 1-ére.* Javadalma: 800 korona, egy szobás lakás. Kötelmei: első osztályt tanítani, ismétlősöket oktatni. Az iskolás gyermekekre az istentisztelet alatt fölügylmi és a kántort szükség esetén helyettesíteni. Tannyelv magyar, kisegítő a főt kérvények nagys s főtisz. *Rakovszky Mátyás, espers. plébános úr,* mint iskolaszék elnökére czimzendők. 460. 1—2

A **tot-prónai** (Tarcsmegye) róm. kath. kántortanítói állásra, melynek évi jövedelme 787 korona 76 fillér, *szeptember 10-ig* pályázat nyitattik. Pályázhatnak okleve-

les tanítónok, sőt óvónok is, a kik orgonálásban jártasak. Tanítási nyelv magyartót. Kérvények *Riedl Lajos* iskolaszék elnökéhez küldendők. 483. 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Brassoban a hat osztályú róm. kath. főelemi népiskolánál egy évi, havi előleges részletekben fizetendő 1000 korona közpénzfizetéssel és 300 korona lakáspénzzel összekötött tanítói állásra pályázat hirdették. Ezen állásra csak olyan, oklevéllel bíró, róm. kath. vallású tanítók pályázhatnak, akik a magyar mellett a német nyelvet is jól beszélik. A szükséges kellékekkel ellátott folyamodást f. évi *augusztus 25-ig* bezárólag, a *róm. kath. plébánia-hivatalhoz* kell benyújtani. Megválasztott tanító az I. főosztályt fogja vezetni s állomását szeptember hó első hetében késedelem nélkül el kell foglalnia. Brassó, 1900, augusztus 2. A *róm. kath. iskolaszék.* 462. 1—2

Győri püspöki megye.

Ebergőcz (Sopron megye) főkegyház, kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Javadalom: 2 szobás lakás melléképületekkel, kerttel és réttel, 5 hold föld, melyet a község megmunkál, 1 hold kivételével, 120 pártól 3/8 méro rozs és 87 kr.; 22 frt 42 kr. papenzűl. Temetőfü használata. Harangozásért 62 iteze must. 200 frtos alapítványnak évi kamatja 7 frt 20 kr. Ostvasításért 8 frt. Ruhamosásért 15 frt. Pályázati határidő *augusztus 14.* A kérvények a róm. kath. iskolaszékre czimzve *nagybőssi plébániára* küldendők. Próbát lehet mindennap tenni. 464. 1—1

Moson-Tarcsára a róm. kath. magyar-német tantervű népiskolához egy nőtlen okleveles osztálytanítót keresünk. Fizetés 400 frt. szabad lakás, takarítás és téli fűtés. Folyamodványok az *iskolaszékhez* czimzendők. Az állás 1900 évi *szeptember hó 1-én* foglalandó el. 473. 1—3

Nyúlifalú (Győr megye) segédtanítói állomására *szeptember 1-ére* pályázat hirdették. Járandósága: 320 kor., butorozott szoba fűtéssel, a kántortanítónál élelmezés. Kötelessége: az I. és II. osztályt és az ismétlősöket tanítani, a kántoriakban segédkezni. Megkérésékek oklevéllel az *iskolaszék elnökségéhez* küldendők. 486. 1—1

Boldogasszonyba (Moson megye) róm. kath. osztálytanító kerestetik. Fizetése: 700 korona, lakber czimén 90 korona és kertiletmény 10 korona. Vagyis összesen 800 korona. Ezekon kívül még egy butorozott szoba az iskolaházban. Kötelessége: az egyik osztályt vezetni, az ismétlősöket fölvaltva tanítani és a kántori teendőkben segédkezni. Tannyelv: német-magyar. A kérvények *főt. Rabinger Némz* iskolaszéki elnök úrhoz intézendők. *Ringbauer Ferencz* főtanító. 480. 1—1

Vedény mezővárosban (Moson megye) a róm. kath. népiskolánál rendszeresített magyar-német tantervű osztálytanítói állásra *augusztus 30-ig* pályázat hirdették. Évi fizetése 600 korona, csinos lakás fűtéssel. Kötelessége egy osztályt és az ismétlősöket fölvaltva tanítani, meg a kántori teendőkben segédkezni. A kérvények köllően felszerelve az *iskolaszék elnökségéhez* intézendők. 481. 1—1

Hegykö nagyközségbe (Sopronm.) róm. kath. magyar tanító kerestetik. Fizetése polgári évre: 350 korona; és 36 korona fűtésre; élelmezés, mosás főtanítónál és csinos butorozott szoba. Kötelessége: az első osztályt és az ismétlősöket tanítani, a kántori teendőkben segédkezni. Választás *augusztus 24-én.* Kérvények fölszereivel az *iskolaszékhez* czimzendők. 499. 1—1

A **rába-pordányi** (Sopronm.) elemi iskola I. oszt. vezetésére segédtanítói pályázat hirdették. Fizetése polgári évre: 1. (Élelmezés a főtanítónál = 150 frt. 2. A község pénztárából 120 frt. 3. A plébános úrtól 30 frt. Lakásul egy butorozott szoba. Oklevelesek fizetése államségéllyel 400 frtra kiegészítettik. Kötelessége az I. osztályt vezetni, ismétlősöket tanítani s kántoriakban segédkezni. Okleveles óvónok is pályázhatnak. Kérvények *szeptember hó 1-ig* főtő *Horcáth Antal, iskolaszéki elnökhöz* küldendők. 503. 1—1

A szőlősi (Komárommegye, u. p. Tata) r. k. vegyes osztályú népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat nyitattik. Fizetése egy polgári évre 800 korona, melyből 600 kor. községtől, 200 korona államszegélyből, lakása egy tisztességes szoba, butorzat- s fűtéssel. Az államszegély csak oklevelesnek adatik. Pályázhatnak okleveles tanítók, ezek hiányában okleveles tanítónők is. Tannyelv magyar, de a tót nyelvi ismerete kívánatos. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó, a mely időtől a fizetés is folyóvá tétetik. Kötelessége az iskolaszék által kifizetett osztályt önállóan vezetni, istenszolgálaton az ifjúsággal jelen lenni, az ismételő-iskolát a kántortanítóval folytatva tanítani. Pályázók a folszerelt kérvényeiket a szőlősi iskolaszékhez címelve az élnökséghez augusztus hó 20-ig küldjék. 496 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Az er-keserői róm. kath. kántortanítói állomásra a pályázat folyó év augusztus 20-ikáig meghosszabbították. 476 1—1

Az ó-kigyósi róm. kath. uradalmi elemi leányiskolánál megüresedett tanítónői állásra pályázatot hirdetnek. Javadalom: a nagyméltóságú uradalomtól 900 korona, szabadlakás és szükséges tűzifa fölvágyva. Okleveles pályázók nagyméltóságú gróf Wenckheim Frigyesné, szül. Wenckheim Krisztina gróné ó excellenciájához címzett kérvényeiket *f. évi augusztus 25-ig* alulírottához küldjék. Az állomás ideiglenes jellegű szeptember 8-ig elfoglalandó. Új-Kigyós (Békésmegye). *Tárkányi Péter*, plébános. 491 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Radola, Budathin-Lehota és Povina (Trencsénmegye) községekben a róm. kath. iskoláknál megüresedett 3 tanítói állásra pályázatot hirdetnek. Díjazása: államszegélyvel évi 800 korona, egyszobás lakás, tűzifa a tanterem fűtésére és a helyben végzendő temetések után 40—50 korona mellékjövedelem. Okleveles tanítók, tanítónők vagy övönök folszerelt pályázati kérvényeiket *augusztus hó 20-ig* alulírottához küldhetik. *Szmida Kálmán*, kisvezaujhelyi plébános, iskolaszéki elnök. 443 2—2

A szeverecezi róm. kath. tót-magyar tanítói állomásra szeptember 2-ig pályázat hirdetettik. Fizetése: 400 frt. házikerttel. Lakása: szoba, konyha, kamara. Segélyre számíthat. Folyamodványok a *viszolaji plébániára* (u. p. Bellus) címzendők. 479 1—3

Pécsi egyházmegye.

Zavodi (Tolnamegye u. p. Kis-Vejko) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetettik. Fizetése 720 korona, 10 korona utazási átalány és egy butorozott szoba fűtéssel. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Tannyelv magyar és német. Az állás évközben hasonló állásért föl nem eszérélhető. Határidő *augusztus 15. Iskolaszék*. 463 1—1

A kajdacsai (Tolnamegye) kántortanítói állásra *f. é. augusztus végéig* pályázat nyitattik. Jövedelem lakáson s kertlen kívül: *a)* különböző forrásokból készpénzben 352 kor. 24 fillér; *b)* 4 telek haszonélvezete: 200 kor.; *c)* a házaspároktól (van 40) 2 nyolczada rozs = 100 kor.; *d)* 1 föl fa = 24 kor.; *e)* Stólailetmény átlag = 130 kor. Összesen = 806 kor. 24 fillér. Tannyelv magyar, posta helyben. *Bereczk János*, plébános. 484 1—1

A 29. számban közzétett **somogy-dráva-szent-martoni H.** tanítói állásra a pályázat *szeptember 1-ig* meghosszabbították. 485 1—1

A szellői r. kath. kántortanítói állásra. Jövedelme: 1. két szoba, konyha, kamrából álló lakás, pincze, istálló, kert és 480 négyszögöl bertelekkel. 2. minden házaspár után 95) 1/2 8-ad búza és egy korona. Minden szőlőbirtokos pártól (75) 5 iteze bor. 3. Minden köznapi iskolás után 100 40 fillér, ismételő iskolaért 42 kor. 4. A község peztarából 60 kor. 5. 162 négyszögöl kenderes, 2810 négyszögöl szántóföld 5 darabban, melyből 1638 négyszögöl a község szánt, 1011 négyszögöl legelő és 1120 négyszögöl rét, a község által a takarmány hazaszállítva. 6. 7 hat hold feltört legelő. 7. A püsp urad. erdőből 20 m. 3 a község által vágya s szállítva. 8. 600 kor. alapít-

ványi löke után 30 kor. kamat. 9. Stólaajövedelem stb. 10 kor. Tannyelv: magyar és az olvasás, írás és számtanból német is. Kellőleg folszerelt folyamodványok *f. hó végéig a plébániahivatalhoz* küldendők *Püspök-Szent-Erzsébetre*, Baranyam, Pécsvárad felé. 495 1—1

Szalkára a róm. kath. iskolához pályázat hirdetettik. Javadalma: 800 korona és butorozott szoba. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. Tannyelv német-magyar. Folyamodványok *aug. 25-ig a plébániahivatalhoz*, Tolnamegye, posta: Morágy, küldendők. *Boross Aurél*, plébános. 505 1—1

A katólyi r. kath. kántortanítói állásra. Jövedelme: 1. Két szoba, 2 konyha, 1 kamra, 1 istálló, 1 pincze és kertből álló lakás. 2. A hitközségtől évenként 400 forint. (800 kor.) készpénz, évenként 100 frtos részletekben előre fizetve. 3. 3383 négyszögölből álló 5 drb. szántóföld és 150 soros volt szőlő a község által munkálva. 4. 2 drb. kaszáló, melyen 4 szekér széna és 2 szekér sárjú terem a község által munkálva. 5. Vasárnapi oktatásért 21 frt. 6. A pécsi püsp. uradalomtól 18 méter hasábját a házhoz szállítva. Pályázati határidő *aug. vége*. Tannyelv: horvát, német, magyar. Kellően folszerelt folyamodványok a *plébániahivatalhoz* küldendők *Püspök-Szent-Erzsébetre*, Pécsvárad felé, Baranyam. 494 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Füleken (Nógrádvármegye) r. kath. népiskolához egy harmadik rendszeresített férfitanítói állomásra pályázat nyitattik. Fizetése: államszegélyben 700, községtől 100 kor.; iskolaszék további intézkedéseig lakbér 200 korona, melyért igen tisztességes lakást szükségességekkel bérelhet építkezésig. Kötelnek: egyik kijelölendő vegyes osztály tanítása, ének- és tornatanítás; gazdasági ismételő szervezve, e tanfolyamra képesítés előny, melyért jövőben tiszteletdíj az államtól megnyerve. Folszerelt kérvények *augusztus 28-ig iskolaszékhez* intézendők. Állás szeptember 4-ig elfoglalandó. 493 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A pomázi (Pestmegye) róm. kath. népiskolához segédtanító szükséges. Fizetése 600 korona, szoba fűtéssel. Köteles: a mindennapi iskola egyik osztályát vezetni, a vasárnapi iskolában tanítani, kántorságban segédkezni. Tannyelv magyar. Szép mellékjövedelem. Pályázhatnak tanítónők is. Kérvények *augusztus 15-ig* alulírottához küldendők. *Dittrich István*, plébános. 466 1—1

Budakalász (Budapest tözsomszédságában, vasút-állomás) kath. iskolájához egy szobás lakás, 4 méter fa és 600 korona fizetés mellett, másodtanító kerestetik. Jelentkezés *augusztus hó 28-ig a plébánia-hivatalnál*. 477 1—1

Bodajk (Fehérmegye) város róm. kath. iskolájához kántortanító kerestetik. Javadalom: szántóföld adóteherrel mostani bérlet szerint 346 korona, rét bérlet szerint 200 korona, földvátság 30 korona, tüzelőre 100 korona, annak beszállítása 30 korona, párbér természetben 440 korona, stóla 120 korona, ismételő-iskolaért 120 korona, lakás, kert, szőlő 240 korona = 1626 kor. Segédtanítónak havi 20 koronáért elelmezés jár. Választás *augusztus 27-én*. Pályázók, kik választáskor személyesen jelentkeznek, kérvényeiket az *esperes-hivatalhoz (István)* küldik. 502 1—1

Bodajk (Fehérmegye) mezőváros róm. kath. iskolájához segédtanító kerestetik. Fizetése évi 600 korona havi előlegekben, butorozott lakás fűtés és takarítással, havi 20 korona ellenében a kántortanítónál elelmezés. Kötelessége egyik osztályt vezetni, az ismétlősök tanításában és a kántorságban segédkezni, esetleg azt önállóan végezni. Az állomás *szeptember 1-ére* elfoglalandó. Kérvények az *iskolaszék elnökéhez* intézendők. 501 1—1

Szepesi püspöki megye.

Haraszt (u. p. Szepes-Körtvélyes, Szepesmegye) Itteni róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetettik. Jövedelem 1000 korona, tanítási nyelv: tót. Fölvilágosítást nyújt *Moys László*, lelkész. 405 3—3

Istvánfalvi (Szegesmegye) róm. kath. kántortanítói állomásra f. é. augusztus hó 22-ére pályázat hirdettek. Az állomás jövedelme 70 korona állami segéllyel 800 koronát tesz. *Dány József* plébános, iskolaszéki elnök. 457 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

A szent-küti plébániához tartozó Zsamand róm. kath. népközség kántortanítói állomására f. é. augusztus hó 28-ára pályázat hirdettek. Tisztán tanítói fizetése: I. a) Kézpénz a hitközségtől 300 korona; b) Gróf Batthyány-Zichy-fele magyar nyelvvelől 40 korona; II. Természetben: a) Házikert és szántóföld, együtt 1 hold, 20 □ öl; b) Ret 3 parcellában 890 □ öl; c) Legelő 5 hold 400 □ öl hasznalata, vagy ezek helyett a hitközség által megvaltva 60 korona készpénz. *Tanítói fizetése kötelező összesen 900 koronát.* Ezen fizetésért tartozik a mindennapi és ismétő-iskolások az előirt tanterv szerint tanítani. Tannyelv: *horvát-német-magyar.* Evődös körpátek még eddig nincs rendezve. III. Tisztán kántori fizetése: a) 200 korona készpénz a hitközségtől. Ezen fizetésért köteles minden vasárnap és ünnepnapon délután, valamint minden harmadik vasárnap délelőtt az istentiszteletnél hangolni és pedig *horvát nyelven,* ezenkívül adventi időben mindennap reggel 6 órakor az eddig szokásos ajátosságot megtartani, továbbá mindennemű szokásos harangozásról gondoskodni; b) Temetési stóla 20 korona; c) Templomruhámosás és otyvásításért 10 azaz tíz korona. *Tisztán kántori fizetése kötelező összesen 230 koronát.* — A tanítói és kántori fizetés együttvéve kötelező összesen 1130 koronát. — Lakása ill. 2 szoba, konyha (takaréktűzhely), előkamra és szükségesebb gazdasági épületekből. A kellő mértékű kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők augusztus 28-án. Személyes megjelenés kívánatik. Kelt Székhelyen m. posta Sárán, Vas vármegyében, 1900. évi augusztus 7-én. *Párdy Gáspár* plébános, iskolaszéki elnök. 490 1-1

Vas-Farkasfalvai róm. kath. népiskolához osztálytanítói állomásra augusztus 20-ig pályázat hirdettek. Javadalma: lakásán kívül 600 korona és 2 öl puhafa. *Schiffer Sándor* iskolaszéki elnök. 461 1-2

Az egervári (Vármegye) róm. kath. iskolások az iskolájánál üresedésbe jött osztálytanító, illetve tanítónál állásra augusztus hó 20-ig terjedőleg pályázatot hirdet. Javadalma: 800 korona, egy szobából álló lakás, fűtés és tisztogatással. Csak okleveles tanítók, vagy tanítónők bocsáthatnak pályázatira. Az iskolaszéki elnök. 437 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Az öreglaki (Somogy) róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése 800 korona, butorozott szoba fűtéssel és szobatisztogatással. Egy tanteremben önállóan működik, kántorságban segédkezik. Oklevéllel ellátott megkereséseket augusztus 20-ig tisztelettel fogad. *Csányi Ferenc* plébános Öreglakon. (Posta, távirat- és vasút-állomás.) 442 2-2

A zalavári róm. kath. iskolások segédtanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: butorozott szoba fűtéssel, élelmezés a kántortanító úrnai és évi 300 korona. A választás augusztus 19-én lesz. A folyamodványok alulírott helyhez küldendők. *Zanathy Bódog.* 415 2-2

Zamárdiban (Somogy-megye) egy róm. kath. osztálytanítói állás megüresedett. Fizetése 800 korona, melyből 200 korona állami segély; továbbá egy padlás, butorozott szoba elegendő fűtéssel. Kötelessége az I-ső és II-ik osztályú tanulókat az előirt tanterv szerint oktatni s a kántorságban segédkezni, esetleg a kántortanítónak akadályoztatása esetén azt önállóan is végezni. Csak okleveles ferítanítók pályázhatnak. Főlszerelt kérvények a róm. kath. iskolaszékhez czimezve az iskolaszéki elnökhöz küldendők. 468 1-1

Nagy-ganna (Veszprémmegye) róm. kath. német-magyarajjú iskolához okleveles osztálytanító kerestetik. Fizetése 300 frt. Lakás fűtéssel. *Iskolaszék.* 469 1-1

Jakói (Veszprémmegye) kath. iskolánál 800 és 600

korona fizetéssel, butorozott szoba fűtés, tisztogatással *szepember 1-éig* tanító, tanítónő lesz alkalmazva. Pályázók irataikat az iskolaszékhez küldjék. 465 1-1

Túskevár (Veszprémmegye) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés: 780 korona készpénz. Butorozott szoba fűtéssel. Kérvények augusztus 15-éig az iskolaszékhez czimezve küldendők. *Chapó Márk,* kántortanító. 459 1-1

Veszprém vár- és egyházmegyében kebelezett Fenyőfő fiökközségben német-magyar nyelvű kántortanítói állásra augusztus 18-ára pályázat hirdettek. Összes fizetése pénzértékben 800 korona. Lakás: két szoba, kamara, pince, istálló, sertésöl és házikert. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Kérvények *Gausinger József* elnökhöz *Szűcsre* u. p. *Csóth augusztus 15-ig* beküldendők. 487 1-1

Vácsi egyházmegye.

Lemondás folytán megüresedett dukai kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: 1. Természetben lakás 720 □ öl kerttel; 2. 120 pár után páronkint 1/2 pozsonyi mérő rozs és 50 fillér parber; 3. 7 hold 1071 1600 □ öl föld hasznalata, mely után az adót is fizetni tartozik; 4. Ismétőiskolások tanításáért a községtől 60 korona; 5. Deputátum címén a hitközségtől 160 korona; 6. Földmunkaváltás címén ugyanattól 93 korona 68 fillér; 7. Latinovics-féle alapítvány évi kamata 40 korona; 8. Faiskola kezeléseért a községtől 50 korona, melyért köteles 1894 évi XII. t.-cz. szellemében a faiskolát ellátni és az iskolásgyermeket a fatenyésztésben oktatni; 9. Stóla-jövedelem, mely a fundációs musedpenzekkel mintegy 80-100 koronára tehető. A választás határideje 1900 augusztus 27-ike, a mikorára tartoznak pályázók a próbaéneklésre személyesen megjeleni. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz — lakik *Vác-Hartyán* — czimezve választásig beadandók. Duka, 1900 augusztus 2-án. *Mogy Ernő.* 456 1-1

Keresek végzett tanítónőt I-II. osztályhoz s két leányt polgári iskolai tanítására. Uri ellátás (zongorahasználat). Mérsékelt fizetést igénylő levelet *Kánya, Tolnamegye,* kántortanítónak küldje. 507 1-1

Ajánkozás. Egy tanító-jelölt, ki már hosszabb idő óta mint kántortanító működik plébániával bíró községben, kántortanítói, vagy csupán tanítói állást keres. Az erre vonatkozó minden ajánlatok és megkeresések, a jövedelem megjelölésével *«Kántortanító»* jelige alatt *«Zala-Lőrinc»* postarésztant küldendők. 439 2-3

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legelőcsőbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többiit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

N

MAG

Megterjedel
Megoktatási
Előf
Kézír

Mélt
nek, m
nek a
fényes

És i
leumot
hisz m
húsége
napjain
mellett
hoz a
volum
pappal
vállal
ról-fok
hogy a
első je

Sziv
künkbe
tünk i
mutass
nünk.

hogy
a mag
lelkéb
lankad
sol ver
az útr

És i
ugyan
külme
a fény
hogy
ügyen

És
hitünk
veünk

Ked
körül
meg á
tenyez